

KI-KOMMENTAR:

Prisförväntningar för hushållsnära respektive ej hushållsnära företag

Marcus Jansson

Konjunkturinstitutet
Fleminggatan 7
Box 12090
102 23 Stockholm

Dnr 2024-061

1 februari 2024

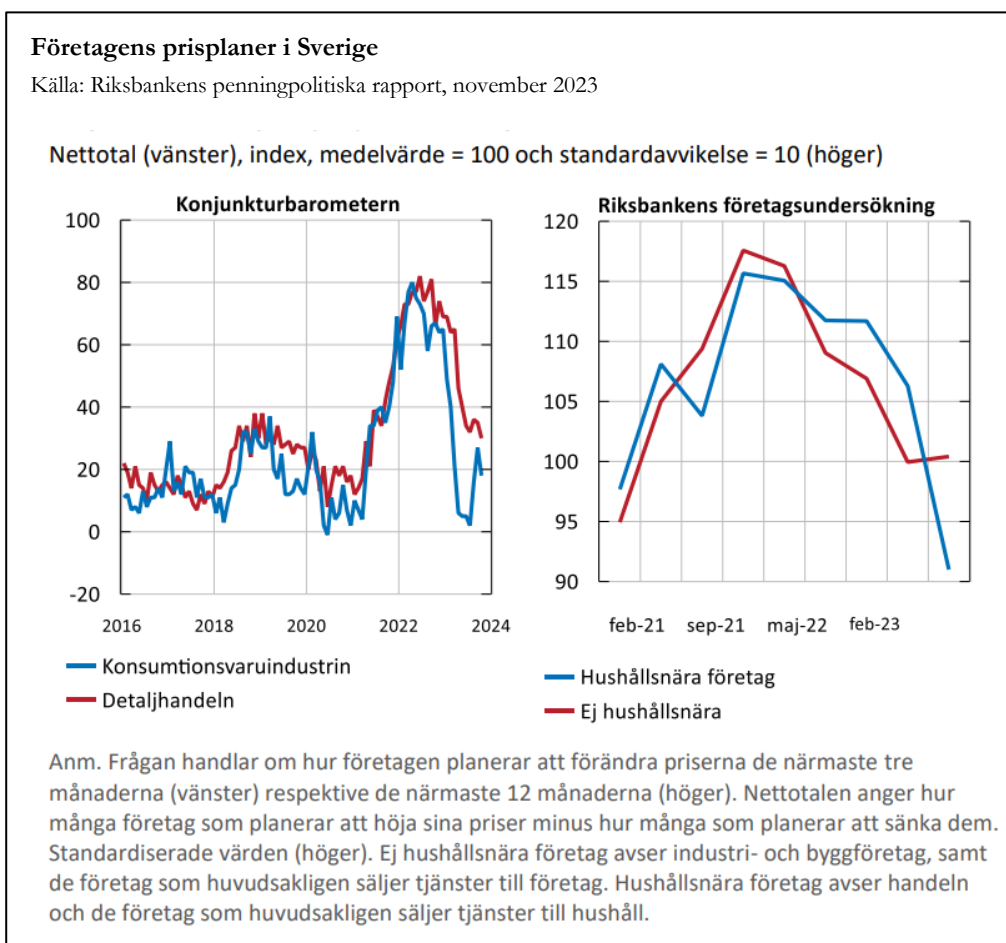

Sammanfattning

I denna KI-kommentar jämförs prisplaner för hushållsnära respektive ej hushållsnära företag i Konjunkturbarometern och Riksbankens företagsundersökning. Slutsatsen är att prisplanerna från de olika undersökningarna skiljer sig åt. Det finns därmed högre osäkerhet kring hur resultaten om företagens förväntningar på försäljningspriser ska tolkas.

Företagens prisplaner i ropet

I Riksbankens penningpolitiska rapport från november 2023 publicerades ett diagram som visade prisplaner för hushållsnära respektive ej hushållsnära företag från Riksbankens företagsundersökning. Prisplanerna från Riksbankens egen undersökning jämfördes med prisplanerna för konsumtionsvaruindustrin och detaljhandeln i Konjunkturinstitutets Konjunkturbarometer.¹

I denna KI-kommentar delas företagen som ingår i Konjunkturbarometern upp på ett liknande sätt som Riksbanken har gjort i sin undersökning (hushållsnära respektive ej hushållsnära företag) för att se om resultaten blir likartade.

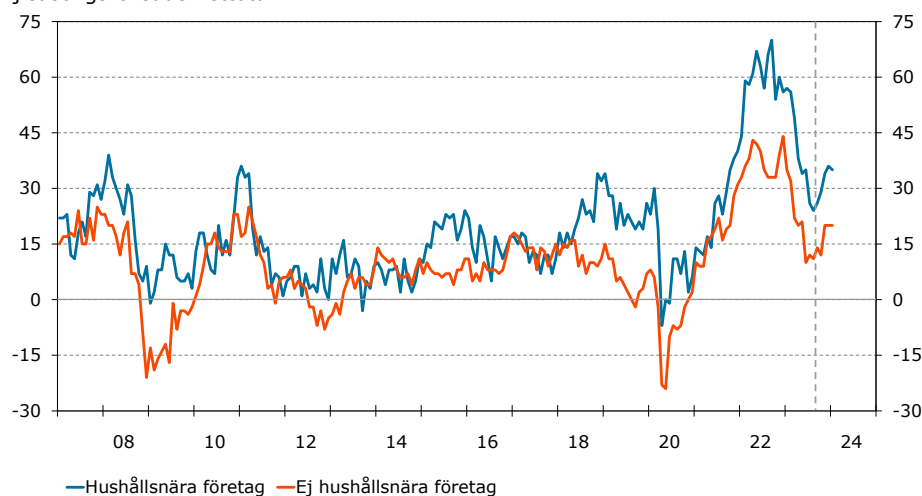
¹ <https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter/ppr/svenska/2023/231123/penningpolitisk-rapport-november-2023.pdf>. Se diagram 6 sidan 10.

Företagens prisförväntningar skiljer sig åt

I Konjunkturbarometern har det för perioden januari 2007 till och med januari 2024 oftast varit fler, eller ungefär lika många, hushållsnära företag som planerar att höja priserna jämfört med företagen som inte är hushållsnära (se diagram 1). Andelen hushållsnära företag som planerar att höja priserna de närmaste tre månaderna har i princip alltid varit högre än andelen företag som planerar att sänka dem.² För de ej hushållsnära företagen har det funnits fler och längre perioder då företagens prisplaner inkluderat sänkta priser.

Diagram 1. Förväntningar på försäljningspriserna kommande tre månader

Ej säsongrensade netttotal

Anm. Den streckade vertikala linjen motsvarar september 2023, vilket är den sista observationen i Riksbankens diagram i penningpolitisk rapport.

Källa: Konjunkturbarometern.

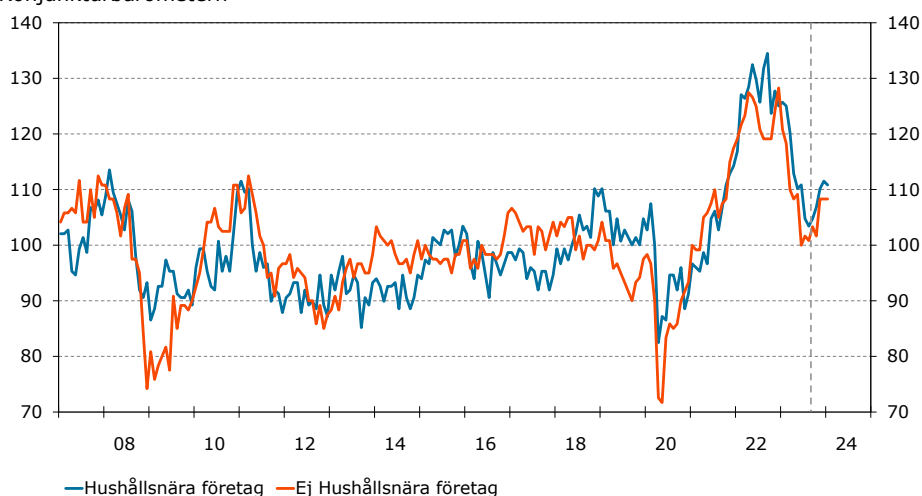
När tidsserierna från Konjunkturbarometern i diagram 1 standardiseras över samma period som Riksbanken standardiserar över (jan 2007 – sep 2023) visar resultaten att prisförväntningarna i september 2023 låg något över det normala (se diagram 2).³ Förväntningarna låg över det normala för såväl hushållsnära som ej hushållsnära företag. Resultaten från Konjunkturbarometern ger därmed inte samma bild som ges av Riksbankens företagsundersökning. I Riksbankens undersökning från september 2023 ligger prisplanerna för de hushållsnära företagen tydligt under prisförväntningarna för de ej hushållsnära företagen, samt att prisplanerna för de hushållsnära företagen låg under det normala. Det finns därmed betydande skillnader mellan de två undersökningarna och därmed högre osäkerhet kring hur resultaten om företagens förväntningar på försäljningspriser ska tolkas. Efter september 2023 har prisplanerna stigit något bland företagen i Konjunkturbarometern.

² Detta motsvarar ett netttotal över noll i diagram 1.

³ Med normal nivå avses här att det standardiserade nettotalet är nära 100 vilket är medelvärdet för de standardiserade tidsserierna.

Diagram 2. Förväntningar på försäljningspriserna kommande tre månader

Standardiserade ej säsongrensade nettotal med medelvärde 100 och standardavvikelse 10, Konjunkturbarometern

Anm. Den streckade vertikala linjen motsvarar september 2023, vilket är den sista observationen i Riksbankens diagram i penningpolitisk rapport.

Källa: Konjunkturbarometern.

Potentiella anledningar till skillnader i resultat

Några anledningar till att resultaten mellan de två undersökningarna kan skilja sig åt är:

- Antalet företag som undersöks i Riksbankens företagsundersökning och i Konjunkturbarometern skiljer sig åt. Även metoden för insamling av svar skiljer sig åt. I Riksbankens undersökning djupintervjuas mellan 30–50 stora företag medan Konjunkturbarometern bygger på enkätundersökningar med svar från ca 2 200 företag.
- I Konjunkturbarometern tillfrågas företagen om prisplanerna på tre månaders sikt medan diagrammet i Riksbankens penningpolitiska rapport avser planerna för de kommande tolv månaderna.
- Det är ibland svårt att avgöra vilka tjänstebanscher som är hushållsnära respektive ej hushållsnära. I flera branscher kan företagen ha kontakter direkt mot både hushåll och mot företag. Hur man väljer att definiera detta kan påverka resultatet.

Bilaga

I denna bilaga ges mer detaljerad information om metoden som använts i denna KI-kommentar.

Uppdelning av företag

Nedan redovisas den uppdelning av Konjunkturbarometerns branscher i hushållsnära och ej hushållsnära företag som används i denna KI-kommentar. Uppdelningen används inte i det material som publiceras löpande av Konjunkturinstitutet, utan är en ny uppdelning enbart för denna kommentar.

De hushållsnära företagen definieras som:

- Detaljhandeln och de företag i tjänstebanscher som huvudsakligen säljer tjänster till hushåll.

De ej hushållsnära företagen definieras som:

- Industri- och byggföretag, samt de företag i tjänstebanscher som huvudsakligen säljer tjänster till företag.

För definition av hushållsnära respektive ej hushållsnära branscher i tjänstesektorn, se tabell 1.

Övriga definitioner

- Byggsektorn definieras i denna kommentar som bygg- och anläggningsverksamhet (SNI 41–42).
- Som vikter för de olika sektorerna används de vikter som vanligtvis används i Konjunkturbarometern för att vikta ihop sektorerna till totala näringslivet.
- För detaljhandeln (SNI 45 +47) används de vikter som vanligtvis används för hela handeln i totala näringslivet multiplicerat med viktandelen som detaljhandeln står för i handeln i 2023-års urval.
- För beräkning av resultat för de tjänstebanscher som har delats upp i hushållsnära respektive ej hushållsnära företag har branschvikter för 2023-års urval använts.

Tabell 1 Hushållsnära respektive ej hushållsnära branscher i tjänstesektorn

SNI-kod	Bransch	Hushållsnära företag
49000	Landtransport	Nej
50000	Rederier	Ja
51000	Flygbolag	Ja
52000	Magasin och serviceföretag till transport	Nej
53000	Post- och kurirverksamhet	Ja
55100	Hotell	Ja
56000	Restauranger	Ja
58000	Förlag	Nej
59000	Film, video-, TV-verksamhet, ljudinspelningar etc.	Ja

60000	Planering och sändning av program	Nej
61000	Telekommunikation	Nej
62000	Datakonsulter	Nej
63000	Informationstjänstföretag	Ja
64000	Banker och kreditinstitut	Nej
65000	Försäkringsföretag	Nej
66000	Serviceföretag till finans- och försäkringsföretag	Nej
68300	Fastighetsmäklare och -förvaltare	Ja
68 exkl. 68300	Förvaltare av egna fastigheter	Nej
69000	Juridiska och ekonomiska konsulter	Nej
70000	Konsulter företagsledning	Nej
71110	Arkitekter	Nej
71120	Tekniska konsulter	Nej
71200	Teknisk provning och analys	Nej
72000	Forskning och utveckling	Nej
73000	Reklam & marknadsundersökning	Nej
74000	Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	Nej
75000	Veterinärverksamhet	Ja
77000	Uthyrnings- och leasingföretag	Nej
78000	Arbetsförmedling och rekrytering	Nej
79000	Researrangörer och -byråer	Ja
80000	Säkerhets- och bevakningsverksamhet	Nej
81000	Fastighetservice samt skötsel och underhåll av grönytor	Nej
82000	Andra företagstjänster	Nej
95000	Reparation av datorer, hushållsartiklar och personliga artiklar	Ja
96000	Andra konsumenttjänster	Ja

KI-kommentarer är korta analyser om relevanta frågor för Konjunkturinstitutet. En KI-kommentar har beretts av namngivna medarbetare på Konjunkturinstitutet. KI-kommentarer är en publikation som Konjunkturinstitutet ansvarar för.